

CZU: 336.23:351.72(478-25)

ANALIZA APORTULUI TAXELOR LOCALE ÎN FORMAREA VENITURILOR BUGETULUI MUNICIPAL CHIȘINĂU

*Lect. univ. drd., Nadejda BERGHE, ASEM
nadya.berg@gmail.com*

Teoria tradițională a federalismului fiscal prescrie o bază fiscală foarte limitată pentru administrațiile publice locale. Singurele taxe locale „bune” sunt cele care sunt ușor de administrat la nivel local, sunt impuse numai (sau în principal) localnicilor și nu ridică probleme de armonizare sau de concurență între administrațiile publice locale, cât și între cele locale și centrale. Unica sursă importantă de venituri, care corespunde acestor rigori stricte, este impozitul pe proprietate. În același timp, taxele locale, în mare parte, dețin o pondere egală în structura veniturilor proprii ale APL, astfel oferind APL oportunitatea de aplicare și perfecționare continuă a acestora.

Cuvinte-cheie: venituri proprii, taxe locale, bugetul municipiului Chișinău, finanțe publice locale, autonomie financiară locală.

JEL: H70.

Introducere. Finanțele municipiului sunt începutul și sfârșitul proceselor social-economice, de eficacitatea finanțelor municipale, în ultimă instanță, depinde fiecare altă derivată. Evoluția finanțelor din mun. Chișinău este una extrem de importantă. Însemnătatea se datorează faptului că, în funcție de situația financiară, sunt soluționate probleme economice, sociale și de mediu ale municipiului. Fluxurile financiare comportă un caracter continuu, și nu unul sezonier. Oricare perturbări în funcționarea sistemului finanțelor pot influența deosebit de grav.

Taxele locale ca sursă de venit al bugetelor locale nu au fost atât de intens studiate ca și impozitele, acordându-le celor din urmă o importanță mai mare. Prin noile reforme și strategii, taxele locale tind să capete o contribuție importantă în bugetele unităților administrativ-teritoriale [1, p.47].

Aceste taxe reprezintă o sursă relativ stabilă de venituri în buget, care, în decursul anilor, au înregistrat creșteri. De la intrarea în vigoare a Legii privind taxele locale, nr.186-XIII din 19 iulie 1994, taxele locale și-au prefigurat importanța pentru completarea veniturilor bugetare locale. La etapa actuală, taxele locale reprezintă circa 39,8% din totalul veniturilor proprii ale bugetelor unităților administrativ-teritoriale sau 396,1 mil.lei. Taxele locale cu cea mai mare pondere, care sunt colectate în bugetele locale, sunt: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială,

CZU: 336.23:351.72(478-25)

ANALYSIS OF CONTRIBUTION OF LOCAL TAXES TO FORMATION OF THE MUNICIPAL BUDGET INCOMES OF CHISINAU

*PhD student Nadejda BERGHE, ASEM
nadya.berg@gmail.com*

The traditional theory of fiscal federalism prescribes a very limited tax base for subnational governments. Good local taxes are those that are easy to administer locally, are imposed solely (or mainly) on local residents, and do not raise problems of harmonization or competition between subnational – local or regional – governments or between subnational and national governments. The only important revenue source which corresponds to these strict rigors is the property tax. At the same time, the local taxes, in large part, have an equal share in the structure of the LPA's own revenues, thus giving LPA the opportunity to apply and continuously improve it.

Key words: own incomes, local taxes, budget of Chisinau Municipality local public finance, local financial autonomy.

JEL: H70.

Introduction. The finance of the Municipality is the beginning and the end of socio-economic processes and any other derivative ultimately depends on efficiency of the municipal finance. Evolution of the finance in Chisinau Municipality is one of extreme importance. Such significance is due to the fact that all economic, social and environmental challenges of the Municipality are solved depending on financial condition. Financial flows are continuous, not seasonal. Any perturbations in finance system operation may have an extremely severe impact.

Local taxes as a source of income for local budgets have not been so intensively studied as taxes, giving them not a greater weight. With new reforms and strategies, local taxes tend to make an important contribution to the budgets of administrative-territorial units [1, p.47].

These taxes are a relatively stable source of budget revenues, which have grown over the years. Since the entry into force of the Local Taxes Act, 186-XIII of 19 July 1994, local taxes have shaped their importance for completing local budget revenues. At present, local taxes represent about 39.8% of the total own revenues of the administrative-territorial units' budgets, or 396.1 million MDL. Local taxes with the largest share of which are collected in local budgets are: tax on commercial entities and/or entities rendering social services, site improvement tax, adver-

taxa pentru amenajarea teritoriului, taxa pentru dispozitivele publicitare, taxa de piață și taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor).

Metodologia cercetării, aplicată la elaborarea articolului, se bazează pe metoda structurală de cercetare. Fundamentul teoretic al problemei cercetate a fost creat printr-un studiu al literaturii pluridisciplinare de specialitate (administrare publică, finanțe publice, consolidarea autonomiei locale), precum și legislația în vigoare privind finanțele publice locale; prin aplicarea metodelor generale de cercetare empirice, cum ar fi: *metoda analitică*, prin intermediul căreia s-a ajuns la esența problemei cercetate; *metoda analizei sisteme*, cu ajutorul căreia s-au cercetat componentele constituente ale veniturilor proprii ale unităților administrative-teritoriale de nivelul I și nivelul II; *metoda sintezei*, aplicată pentru stabilirea conexiunilor dintre fenomenele cercetate; *metoda analizei cantitative și calitative*, care a fost aplicată la analiza și interpretarea indicatorilor finanțelor publice și a impactului acestora asupra mărimii bazei fiscale existente în teritoriu, precum și asupra mărimii veniturilor proprii colectate.

Rezultate și discuții. Legea nr. 397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale cu modificările operate și publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 297-399 din 31.12.2014, art. 5, prevede că veniturile bugetului municipal Chișinău se formează din:

1. Venituri proprii:
  - a) impozitul pe bunurile imobiliare;
  - b) taxa pentru patenta de întreprinzător;
  - c) taxele pentru resursele naturale;
  - d) impozitul privat (conform apartenenței patrimoniului);
  - e) taxele locale aplicate conform Codului fiscal;
  - f) alte venituri prevăzute de legislație.
2. Defalcări de la impozitul pe venitul persoanelor fizice: pentru bugetul municipal Chișinău – 50% din volumul total colectat pe teritoriul municipiului Chișinău (cu excepția unităților administrative-teritoriale de nivelul întâi din componența municipiului);
3. Transferuri;
4. Granturi;
5. Mijloace speciale;
6. Fonduri speciale. [3]

În perioada 2012-2013, se înregistrează o creștere a veniturilor proprii ale mun. Chișinău de la 1 656,8 mil. lei la 1 838,2 mil. lei. Începând cu anul 2014, pentru toate autoritățile publice locale din mun. Chișinău, raporturile dintre bugetul de stat cu bugetul local al municipiului sunt stabilite conform noului sistem de formare a bugetelor locale, în baza Legii nr. 267 din 1 noiembrie 2013, prin care au fost operate modificări și completări la Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale și Codul fiscal nr. 1163-XIII din 24 aprilie 1997. Modifi-

tising device tax, market tax and tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes).

The research methodology applied to the article is based on the structural research method. The theoretical basis of the researched problem was created by a study of the specialized multidisciplinary literature (public administration, public finances, consolidation of local autonomy), as well as the legislation on local public finance; by applying the general empirical research methods, such as: *the analytical method*, through which the essence of the researched problem has been reached; *the method of systemic analysis*, with which the constituent components of the incomes of the level I and level II of administrative units were investigated; *the synthesis method*, applied to establish the connections between the subjects under investigation; *the method of quantitative and qualitative analysis*, which was applied to the synthesis and interpretation of the public finance indicators and their impact on the size of the tax base existing in the territory, as well as on the size of the collected own revenues.

Results and discussions. Article 5 of Law no. 397 dated 16 October 2003 on Local Public Finance, as amended and published in the Official Monitor of the Republic of Moldova no. 297-399 dated 31 December 2014, art. 5, stipulates that the incomes of Chisinau municipal budget are formed of:

1. Own incomes:
  - a) Real estate tax;
  - b) Entrepreneurial patent tax;
  - c) Natural resource taxes;
  - d) Private tax (depending on property appurtenance);
  - e) Local taxes applied in conformity with the Tax Code;
  - f) Other incomes specified by law.
2. Payments from the individual income tax: for Chisinau municipal budget – 50% of the total volume collected in the territory of Chisinau Municipality (except for the territorial-administrative units of the first level forming a part of the Municipality),
3. Transfers;
4. Grants;
5. Special means;
6. Special funds. [3]

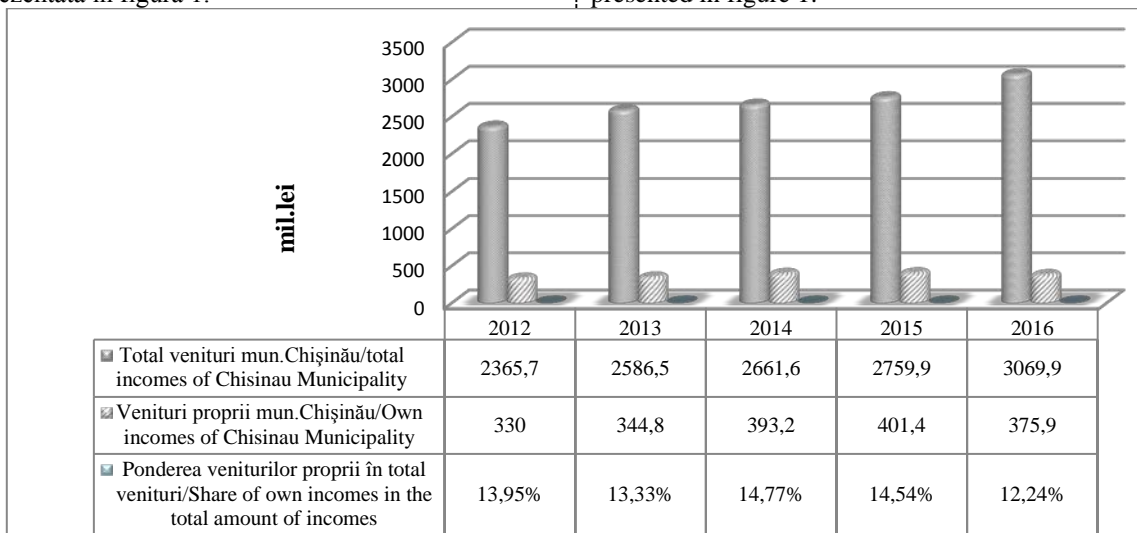
The growth of the own incomes of Chisinau Municipality from MDL 1,656.8 mln. to MDL 1,838.2 mln. was recorded in 2012-2013. Starting with 2014, the correlations between the national budget and the local budget of the Municipality are set out for all local public authorities of Chisinau Municipality in conformity with a new system of local budget formation, based on Law no. 267 dated 1 November 2013 that amended and completed Law no. 397-XV dated 16 October 2003 on Local Public Finance and Tax Code no. 1163-XIII dated 24 April 1997. The amendments made to the Law on Public Finance contributed to

cările la legea privind finanțele publice au contribuit la scăderea veniturilor proprii ale municipiului, majorându-se transferurile de la bugetul de stat. Astfel, din anul 2014 până în 2016, veniturile proprii au scăzut, în continuu, de la 1 119,5 mil.lei la 375,9 mil. lei.

Evoluția încasărilor la bugetul mun. Chișinău a veniturilor proprii, în perioada 2012-2016, este prezentată în figura 1.

decrease of the own incomes of the Municipality, however, the transfers from the national budget increased. Thus, the own incomes had been continuously decreasing from MDL 1,119.5 mln. to MDL 375.9 mln. from 2014 to 2016.

Evolution of own incomes received by the budget of Chisinau Municipality from 2012 to 2016 is presented in figure 1.

Figura 1. Evoluția încasărilor veniturilor proprii la bugetul mun.Chișinău/

Figure 1. Evolution of own incomes received by the budget of Chisinau Municipality

Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2012-2016” / Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2012-2016”

Taxele locale reprezintă o sursă importantă în formarea veniturilor tuturor bugetelor locale. Pe parcursul anilor, suma colectărilor din taxe locale s-a majorat esențial în municipiul Chișinău.

Sistemul taxelor locale din Republica Moldova s-a modificat pe parcursul ultimilor ani, astfel, încât în conformitate cu Titlul VII al CF, în prezent, sunt aplicabile 14 taxe locale din cele 16 existente în anii precedenți. Conform *Deciziilor Consiliului Municipal Chișinău cu privire la execuția bugetelor municipiului Chișinău pentru anii 2012-2016*, în anul 2012, în mun. Chișinău, s-au aplicat doar 12 taxe locale. În perioada 2012-2016, au fost încasate venituri stabile în baza a 9 taxe locale, din care fac parte: taxa pentru amenajarea teritoriului, taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei) (cu excepția celei amplasate integral în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților), taxa de aplicare a simbolicii locale, taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială (cu excepția celor care se află total în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților), taxa de piață, taxa pentru cazare, taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul orașului și taxa pentru parcare. Din totalitatea de taxe locale aplicate, s-a constatat că taxa pentru evacuarea deșeurilor (salubritate) și taxa pentru parcaj nu au fost percepute în perioada analizată.

Local taxes are an important source in formation of the incomes of all local budgets. The amount recovered from local taxes has increased significantly in Chisinau Municipality over the years.

The local tax system in the Republic of Moldova has changed over the past few years, so that, according to Title VII of the CF, 14 out of 16 existing local taxes are currently applicable. According to *Chisinau Municipal Council Decisions on the execution of Chisinau municipal budgets for the years 2012-2016*, in 2012 in Chisinau only 12 local taxes were applied. From 2012 to 2016 there had been collected the stable incomes based on 9 local taxes, including: site improvement tax, advertising placement tax (except for advertising placed integrally in the road protection area outside the borders of localities), tax on local symbols use, tax for commercial entities and/or entities rendering social services (except for those ones located integrally in the road protection area outside the borders of localities), market tax, accommodation tax, tax on rendering services for passenger transport by road within the City territory, and motor vehicle parking tax. Of the total local taxes applied, it was found that the garbage removal (sanitation) tax and parking tax were not collected during the analysed period.

There had been recorded a growth in local taxes in the local budget of Chisinau Municipality from 2012

În perioada 2012-2015, s-a înregistrat un trend crescător al taxelor locale în bugetul local al mun. Chișinău. Dinamica încasărilor taxelor locale în mun. Chișinău este prezentată în tabelul 1.

to 2015. The dynamics of local taxes collection in Chisinau Municipality is presented in table 1.

Tabelul 1/ Table 1

**Dinamica încasărilor taxelor locale în bugetul mun. Chișinău /
Dynamics of local taxes collected to the budget of Chisinau Municipality**

mii lei/ ths. lei

Nr. crt. /No	Anii/ Years	Încasat în bugetul local al mun. Chișinău (mii lei)/Collected to the local budget of Chisinau Municipality (ths. lei)	Taxele locale (mii lei)/ Local taxes (ths. lei)	Pondereea taxelor locale în suma încasată în bugetul mun. Chișinău/ Share of local taxes in the amount collected to the budget of Chisinau Municipality
1.	2012	2 365 743.2	149 435.5	6.32%
2.	2013	2 586 499.0	159 202.7	6.15%
3.	2014	2 661 552.5	183 004.1	6.88%
4.	2015	2 759 897	186 475.1	6.75%
5.	2016 (proiect/planned)	3 069 904.2	202 696.3	6.60%

Sursa: elaborat de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2012-2016” / Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2012-2016”

În anul 2012, în mun. Chișinău, au fost încasate taxe locale la bugetul local în sumă de 149.435,5 (mii lei), ceea ce reprezintă 6,32 % din total încasări la buget în anul respectiv. În anul 2013, ponderea taxelor în total venituri acumulate s-a micșorat, fiind de 6,15%. În anii următori, 2014-2015, ponderea taxelor s-a majorat, fiind de 6,88%, urmând o scădere nesemnificativă.

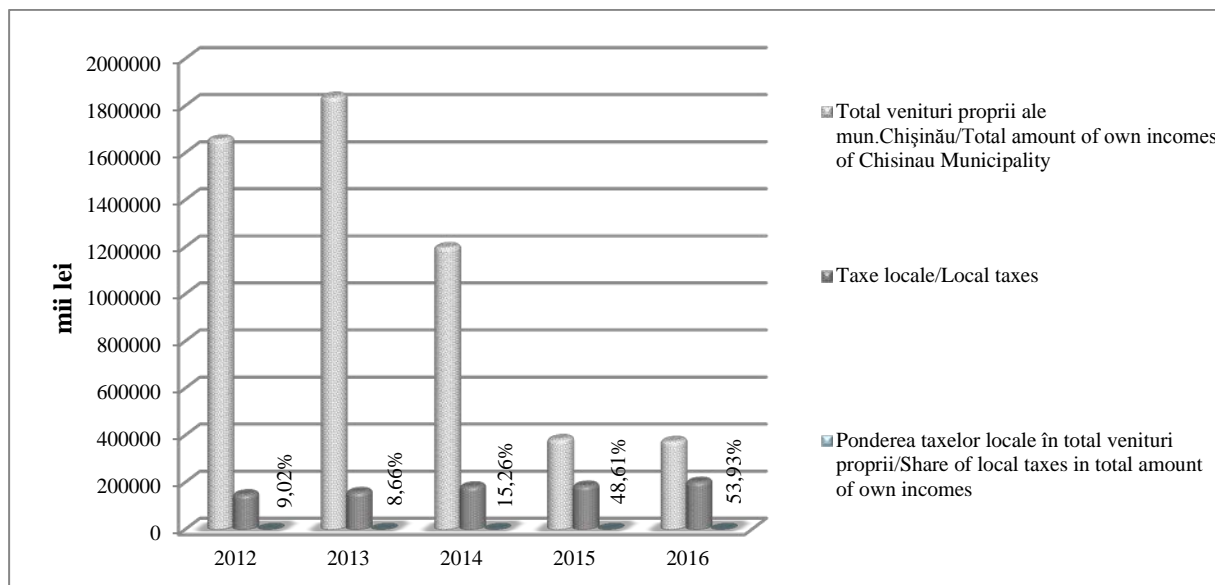
În anul 2016, s-au preconizat colectări din taxe locale de 202 696,3 (mii lei), cu 16 221,2 mii lei mai mult decât în 2015. Această majorare este una semnificativă. Datele ce urmează a fi expuse se bazează pe decizia privind aprobarea bugetului pentru anul 2016. Din taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială (cu excepția celor care se află total în zona de protecție a drumurilor din afara perimetrului localităților), se preconizau a fi colectate 107 690 (mii lei). O creștere importantă a încasărilor se preconizează din taxa pentru dispozitivele publicitare în sumă de 26 421,3 (mii lei) sau cu 7 461,7 (mii lei) mai mult decât în anul 2015. Această taxă a adus venituri semnificative în bugetul local al mun. Chișinău, care s-a majorat, față de 2012, de 4 ori. Taxa pentru amenajarea teritoriului se prevede a fi colectată în sumă de 22 552 (mii lei), taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul orașului în sumă de 16 841,1 (mii lei); taxa de piață 13 598 (mii lei) cu 4 183,9 mai mult decât în 2015.

Evoluția încasărilor taxelor locale în total venituri proprii la bugetul mun. Chișinău este prezentată în figura 2.

Local taxes amounting to 149 435.5 (MDL, thousand) were collected to the local budget in Chisinau Municipality in 2012, and this made 6.32% of the total budget revenues in the relevant year. The share of taxes in the total collected incomes decreased in 2013 and made 6.15%. The share of taxes increased during the next years, i.e. during 2014 and 2015, and made 6.88%, followed by an insignificant decrease.

There was forecasted collection of local taxes amounting to 202 696.3 (MDL, thousand) for 2016, this being by 16 221.2 MDL, thousand more than in 2015. Such an increase is significant. The data to be presented below are based on the decision on 2016 budget approval. There was forecasted collection of 107 690 (MDL, thousand) as the tax for commercial entities and/or entities rendering social services (except for those ones located integrally in the road protection area outside the borders of localities). There was also forecasted an important growth in collection of advertising device taxes in the amount of 26 421.3 (MDL, thousand), this being by 7 461.7 (MDL, thousand) more than in 2015. This tax brought significant incomes to the local budget of Chisinau Municipality and increased fourfold if compared to 2012. There is forecasted a collection of the site improvement tax amounting to 22 552 (MDL, thousand), of the tax on rendering services for passenger transport by road within the City territory in the amount of 16 841.1 (MDL, thousand) and of the market tax in the amount of 13 598 (MDL, thousand), this being by 4 183.9 more than in 2015.

Evolution of the share of collected local taxes in the total own incomes of Chisinau municipal budget is presented in figure 2.

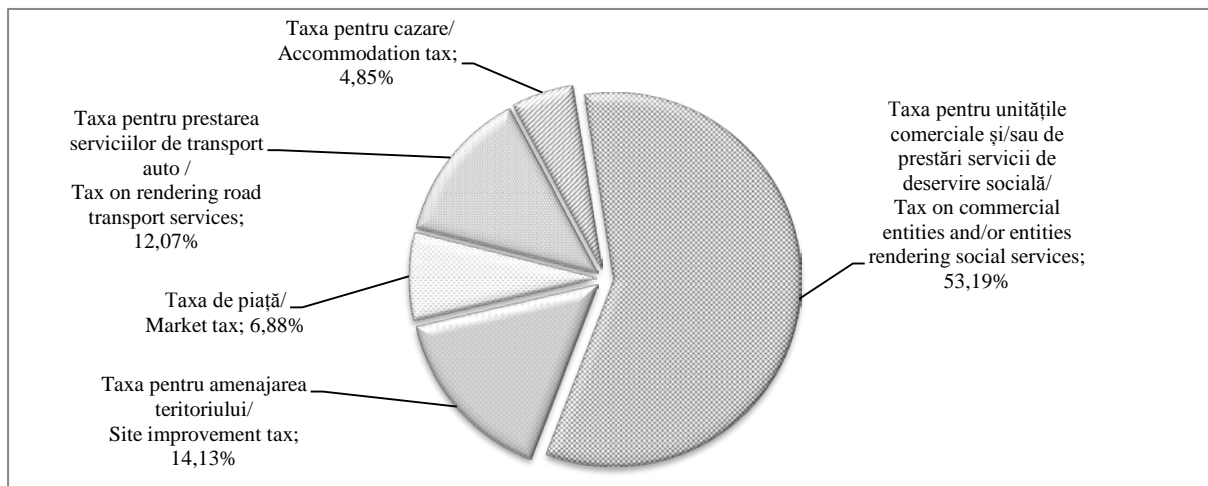
Figura 2. Evoluția încasărilor taxelor locale în total venituri proprii la bugetul mun. Chișinău/
Figure 2. Evolution of the share of collected local taxes in the total incomes of Chisinau municipal budget
Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2012-2016” / Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2012-2016”

Pondere taxelor locale în total venituri proprii ale bugetului mun. Chișinău, începând cu anul 2012, este în continuă creștere. Cea mai evidentă creștere se conturează începând cu anul 2014, când ponderea taxelor locale a fost de 15,26%. În 2015, colectările din taxele locale au reprezentat 48,61% din totalul veniturilor proprii, iar în 2016 de 53,93%. Această majorare a ponderii se datorează micșorării veniturilor proprii ale bugetului mun. Chișinău datorită noului sistem de formare a bugetelor locale, în baza Legii nr. 267 din 1 noiembrie 2013, prin care au fost operate modificări și completări la Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale și Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997. Astfel, începând cu 2014, bugetul municipiului este suplimentat de transferurile cu destinație generală și specială. Taxele locale se colectează 100% la bugetul mun. Chișinău.

În anul 2012, au fost încasate taxe locale în sumă de 149 435,5 (mii lei) la bugetul mun. Chișinău. Taxele locale cu cea mai mare pondere sunt prezentate în figura 3: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – 79 488,2 (mii lei); taxa pentru amenajarea teritoriului – 21 120,4 (mii lei); taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 18 040,4 (mii lei); taxa de piață – 10 284 (mii lei); taxa pentru cazare – 7 250,7 (mii lei); alte taxe – 13 251,8 (mii lei).

The share of local taxes in the total own incomes of the budget of Chisinau Municipality has been continuously growing since 2012. The most obvious growth has been highlighted starting with 2014, when the share of local taxes made 15.26%. Local taxes revenues made 48.61% of the total own incomes in 2015 and 53.93% in 2016. Such an increase in the share is due to decrease of the own incomes of Chisinau municipal budget because of a new system of local budget formation based on Law no.267 dated 1 November 2013 that amended and completed Law no.397-XV dated 16 October 2003 on Local Public Finance and Tax Code no.1163-XIII dated 24 April 1997. Thus, the budget of the Municipality has been supplemented with general and special transfers since 2014. Local taxes are collected to the budget of Chisinau Municipality in the amount of 100%.

Local taxes amounting to 149 435.5 (MDL, thousand) were collected to the budget of Chisinau Municipality in 2012. Local taxes having the greatest share are presented in figure 3: tax on commercial entities and/or entities rendering social services – 79 488.2 (MDL, thousand); site improvement tax – 21 120.4 (MDL, thousand); tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes) – 18 040.4 (MDL, thousand); market tax – 10 284 (MDL, thousand); accommodation tax – 7 250.7 (MDL, thousand); other taxes – 13 251.8 (MDL, thousand).

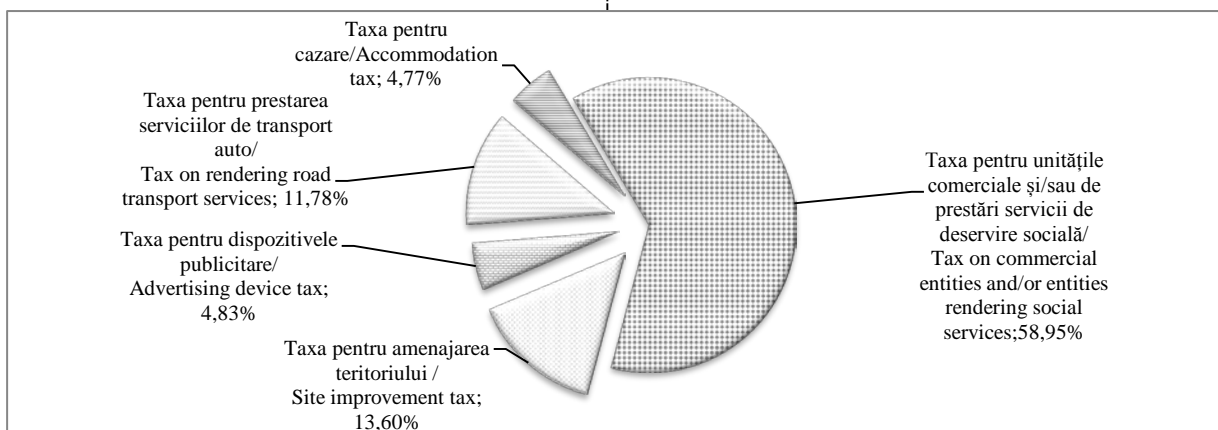

Figura 3. Încasarea taxelor locale la bugetul mun.Chișinău pentru anul 2012/
Figure 3. Collection of 2012 local taxes to the budget of Chisinau Municipality

Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2012” /
Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2012”

În anul 2013, au fost încasate taxe locale în sumă de 159 202,7 (mii lei) la bugetul mun.Chișinău. Taxele locale cu cea mai mare pondere sunt prezentate în figura 4: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – 93 845,7 (mii lei); taxa pentru amenajarea teritoriului – 21 651,9 (mii lei); taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 18 758 (mii lei); taxa pentru dispozitivele publicitare – 7 682,1 (mii lei); taxa pentru cazare – 7591 (mii lei); alte taxe – 9 674 (mii lei).

Local taxes amounting to 159 202.7 (MDL, thousand) were collected to the budget of Chisinau Municipality in 2013. Local taxes having the greatest share are presented in figure 4: tax on commercial entities and/or entities rendering social services – 93 845.7 (MDL, thousand); site improvement tax – 21 651.9 (MDL, thousand); tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes) – 18 758 (MDL, thousand); advertising device tax – 7 682.1 (MDL, thousand); accommodation tax – 7 591 (MDL, thousand); other taxes – 9 674 (MDL, thousand).

Figura 4. Încasarea taxelor locale la bugetul mun.Chișinău pentru anul 2013/
Figure 4. Collection of 2013 local taxes to the budget of Chisinau Municipality

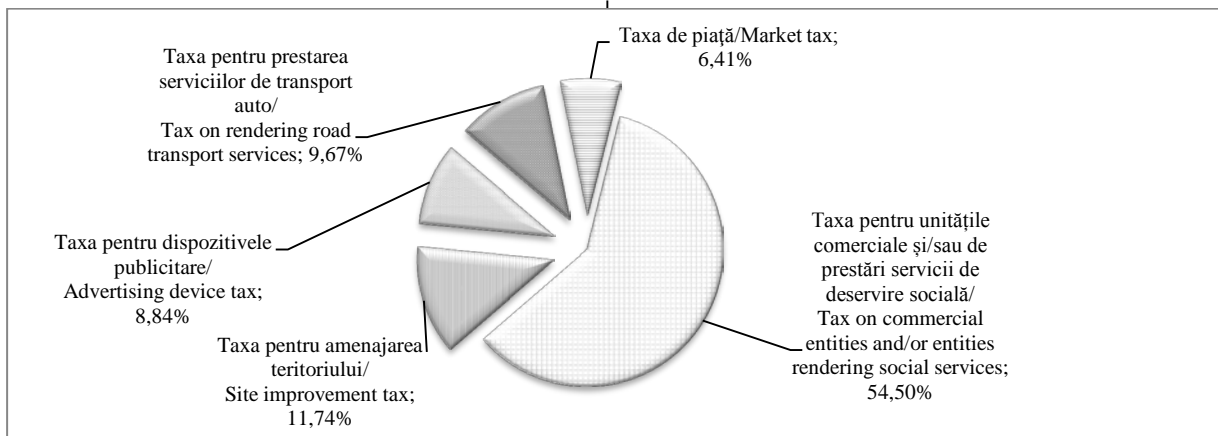
Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2013” /
Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2013”

În anul 2014, la bugetul mun.Chișinău, au fost încasate taxe locale în sumă de 183 004,1 (mii lei). Taxele locale cu cea mai mare pondere (figura 5) sunt: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – 99 743,5 (mii lei); taxa

Local taxes amounting to 183 004.1 (MDL, thousand) were collected to the budget of Chisinau Municipality in 2014. Local taxes having the greatest share (figure 5) are: tax on commercial entities and/or entities rendering social services – 99 743.5 (MDL, thousand);

pentru amenajarea teritoriului – 21 486,6 (mii lei); taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 17 692,3 (mii lei); taxa pentru dispozitivele publicitare – 16 176,7 (mii lei); taxa de piață – 11 734,8 (mii lei); alte taxe – 16 170,2 (mii lei).

site improvement tax – 21 486.6 (MDL, thousand); tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes) – 17 692.3 (MDL, thousand); advertising device tax – 16 176.7 (MDL, thousand); market tax – 11 734.8 (MDL, thousand); other taxes – 16 170.2 (MDL, thousand).

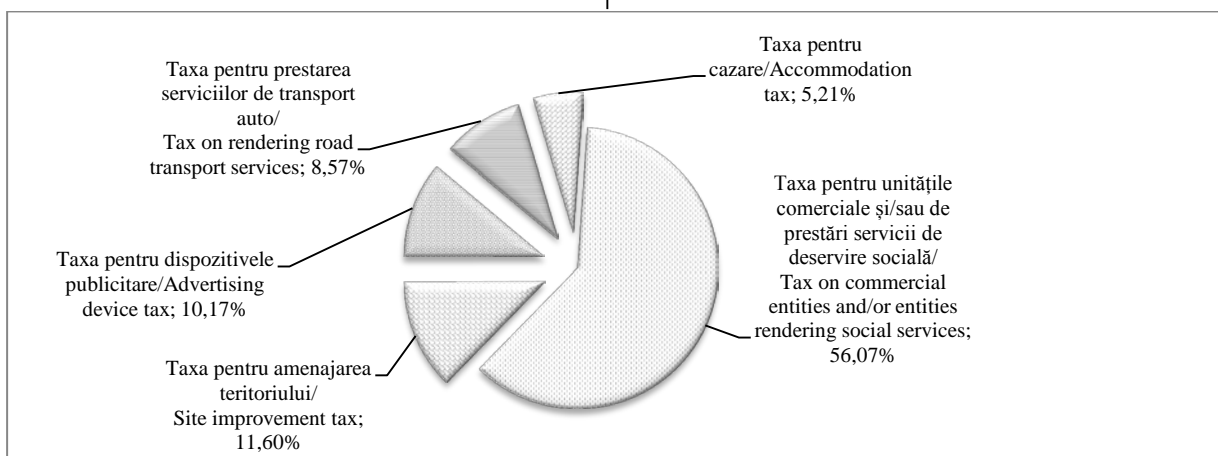

Figura 5. Încasarea taxelor locale la bugetul mun. Chișinău pentru anul 2014/
Figure 5. Collection of 2014 local taxes to the budget of Chisinau Municipality

Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2014” /
Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2014”

În anul 2015, au fost încasate taxe locale în sumă de 186 475,1 (mii lei) la bugetul mun. Chișinău. Taxele locale cu cea mai mare pondere sunt prezentate în figura 6: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – 104 552,7 (mii lei); taxa pentru amenajarea teritoriului – 21 633,3 (mii lei); taxa pentru dispozitivele publicitare – 18 959,6 (mii lei); taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 15 978,1 (mii lei); taxa pentru cazare – 9 710,7 (mii lei); alte taxe – 15 670,7 (mii lei).

Local taxes amounting to 186 475.1 (MDL, thousand) were collected to the budget of Chisinau Municipality in 2015. Local taxes having the greatest share are presented in figure 6: tax on commercial entities and/or entities rendering social services – 104 552.7 (MDL, thousand); site improvement tax – 21 633.3 (MDL, thousand); advertising device tax – 18 959.6 (MDL, thousand); tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes) – 15 978.1 (MDL, thousand); accommodation tax – 9 710.7 (MDL, thousand); other taxes – 15 670.7 (MDL, thousand).

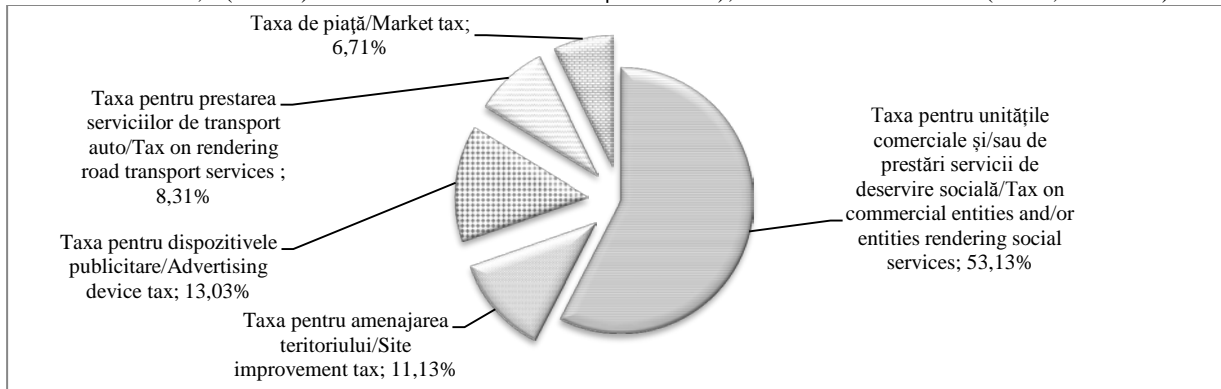

Figura 6. Încasarea taxelor locale la bugetul mun. Chișinău pentru anul 2015/
Figure 6. Collection of 2015 local taxes to the budget of Chisinau Municipality

Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2015” /
Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2015”

În anul 2016, s-a planificat să fie încasate taxe locale în sumă de 202 696,3 (mii lei) la bugetul mun.Chișinău. Taxele locale cu cea mai mare pondere se preconizează a fi cele din figura 7: taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii de deservire socială – 107 690 (mii lei); taxa pentru dispozitivele publicitare – 26 421,3 (mii lei); taxa pentru amenajarea teritoriului – 22 552 (mii lei); taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 16 841,1(mii lei); taxa de piață – 13 598 (mii lei); alte taxe – 15 593,9 (mii lei).

Local taxes amounting to 202 696.3 (MDL, thousand) are planned to be collected to the budget of Chisinau Municipality in 2016. The taxes in figure 7 are forecasted to be local taxes having the greatest share: tax on commercial entities and/or entities rendering social services – 107 690 (MDL, thousand); advertising device tax – 26 421.3 (MDL, thousand); site improvement tax – 22 552 (MDL, thousand); tax on rendering road transport services in the territory of municipalities, cities and villages (communes) – 16 841.1(MDL, thousand); market tax – 13 598 (MDL, thousand); other taxes – 15 593.9 (MDL, thousand).

Figura 7. Încasarea taxelor locale la bugetul mun.Chișinău pentru anul 2016/
Figure 7. Collection of 2016 local taxes to the budget of Chisinau Municipality

Sursa: elaborată de autor în baza: „Raportului privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2016” /
Source: developed by the author based on “Report on the execution of the Chisinau municipal budget for 2016”

Concluzii. Procesul bugetar în mun. Chișinău este unul extrem de instabil, în parte, din cauza întârzierilor cu care se aprobă Legea Bugetului de Stat, dar și a disputelor din Consiliul Municipal. În ultimii ani, Consiliul Municipal Chișinău a aprobat bugetul municipal cu întârzieri variind între 75 și 270 de zile, chiar dacă, la nivel central, calendarul bugetar a fost respectat.

Pe parcursul ultimilor ani, bugetul municipiului Chișinău a constituit, în medie, 27.3%, din veniturile totale ale (BUAT), fiind unul dintre cei mai mari contribuitori, dar și consumatori de resurse financiare publice printre autoritățile administrative de nivelul II. În ultimii 4 ani, în medie, 13.8% din veniturile totale ale municipiului le-au constituit veniturile proprii, taxe și impozite locale, inclusiv, veniturile din gestiunea patrimoniului (arendă, vânzare, privatizare). Restul veniturilor provin din contul impozitelor pe venit ale persoanelor fizice (circa 30% anual) și al transferurilor (circa 50% anual). Regimul fiscal al municipiului poate fi caracterizat drept unul neomogen. Astfel, 4 din cele 14 taxe locale fie nu au un regim fiscal bine stabilit, fie nu sunt colectate la buget. Un exemplu, în acest sens, îl constituie taxa de piață. La dimensiunile pe care le iau piețele din centrul Chișinăului, dar și de la periferiile orașului, încasările din această taxă nu ar trebui decât să crească, mai ales că mărimea acesteia nu a scăzut în ultimii ani.

Conclusions. The budgetary process in Chisinau Municipality is extremely unstable, partially due to the delays in approval of the Law on the National Budget and partially due to the disputes in the Municipal Council. Although the budgetary calendar has been observed at the central level, Chisinau Municipal Council has approved the municipal budget with delays varying from 75 to 270 during the recent years.

The budget of Chisinau Municipality has made, in mean, 27.3% of the total incomes (of the budgets of territorial-administrative units) during the recent years. It is one of the largest contributors but, at the same, is also one of the largest consumers of public financial resources within the administrative authorities of level II. Own incomes, local taxes and levies, including property management incomes (rental, sales and privatization incomes) have made, in mean, 13.8% of the total amount of Municipality's incomes during the last 4 years. The remaining part of incomes is due to income taxes charged on individuals (circa 30% per year) and to transfers (circa 50% per year). The tax regime of the Municipality may be characterised as nonhomogeneous. Thus, 4 of 14 local taxes either do not have a well-established tax regime, or are not collected to the budget. An example in this regard is the market tax. If taking into account the sizes of markets both in the centre of Chisinau and on the city peripheries, collec-

„Un alt caz similar este și taxa pentru unitățile comerciale și/sau pentru prestări servicii de deservire socială. În condițiile în care numărul unităților comerciale a crescut, în medie, cu 10% anual, suma veniturilor colectate la buget a crescut doar cu 3%. O explicație, în acest sens, o constituie necolectarea veniturilor, care poate fi condiționată de lipsa unui sistem informațional funcțional, de pasivitatea administrativă determinată de lipsa de capacitate și profesionalism, sau promovarea intereselor personale prin intermediul funcționarilor responsabili de acest lucru. Necolectarea impozitelor la nivel local, poate fi atribuită neglijenței sau lipsei de capacități a administrației. Astfel, inactivitatea factorilor de decizie poate duce anual, la ratarea veniturilor proprii de circa 50 de milioane de lei anual” [2, p.10].

Pondere mică a sumelor colectate din taxe locale reprezintă o problemă majoră. Dacă, până în anul 2014, APL-urile nu erau motivate să colecteze mai eficient taxele locale, atunci, odată cu implementarea noului sistem al finanțelor publice locale, începând cu 1 ianuarie 2015, sistemul de transferuri cu destinație generală (de echilibrare bugetară) către bugetele unităților administrativ-teritoriale este bazat pe venituri, și nu pe normative de cheltuieli pe cap de locuitor, estimate la nivel central, cum era până în 2014. Odată cu modificările operate în Legea privind finanțele publice, APL-urile sunt cointeresate să colecteze mai eficient taxele, iar astfel este valorificat potențialul de venituri proprii locale.

tion of such a tax shall only increase, especially because the amount of this tax has not decreased during the recent years.

“Another similar case is the tax on commercial entities and/or entities rendering social services. While the number of commercial entities has been increasing, in mean, by 10% per year, the amount of incomes collected to budget has grown only by 3%. An explanation thereof may be non-collection of incomes that may be due to the absence of a functional information system, to administrative passivity determined by the absence of capacities and professionalism, or due to promotion of personal interests through the responsible officials. Non-collection of taxes at the local level may be also due to the negligence or absence of management capacities. Hence, inactivity of the decision-makers may lead to the failure to receive own incomes in the amount of circa 50 million lei per year” [2, p.10].

The small share of local tax collection is a major problem. If by 2014 the LPAs were not motivated to collect more efficiently the local taxes, then with the implementation of the new local public finance system starting January 1, 2015, the system of general budget transfers (budget balancing) to the budgets of the administrative- territorial units is based on income and not on per capita spending norms, estimated at central level as it was until 2014. With the changes in the Public Finance Act, LPAs are interested in collecting taxes more efficiently and so, the potential of local incomes is capitalized.

Bibliografie/Bibliography:

1. GUȚU, Corneliu. *Studiu privind bugetul mun. Chișinău*. Document elaborat în cadrul Planului Urbanistic General al or. Chișinău. Chișinău: BCI, 2007
2. Expert-Grup: „*Evaluarea impactului corupției asupra bunei guvernări a municipiului Chișinău*”. Chișinău. 2016. pag. 9. Disponibil: <http://www.expert-grup.org>.
3. Legea Republicii Moldova privind finanțele publice locale Nr. 397-XV din 16.10.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 397-399 din 31.12.2014.
4. Raportul privind executarea bugetului municipal Chișinău pe anii 2011-2015”. *Disponibil* <http://chisinau.md/lib.php?l=ro&idc=677&t=/Bugetul-municipal-Chisinau>, (accesat 12.06.2017).